

Stylistika – úvod

ZS 2024

Stylistika – plán

- Základní pojmy stylistiky
- Text a styl
- Kvalitativní a kvantitativní stylistické přístupy
- Základní stylometrické metody
- Korpusová stylistika
- Software pro analýzy stylu

Stylistika – požadavky

- pravidelná účast v seminářích
  - 2 absence
- vypracování domácích úkolů
- závěrečný test (70% úspěšnost)
- ústní zkouška

Stylistika – literatura

- viz sylabus
- studijní materiály

Styl

Styl

- vytvořte slovníkové heslo tohoto výrazu do výkladového slovníku
  - max 2 věty

Styl

- slovníky
  - <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=styl>

Styl

- slovníky
  - <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=styl>
- Český národní korpus
  - <https://www.korpus.cz/slovo-v-kostce/search/cs/styl?pos=N&lemma=styl>

Styl

- Nový encyklopedický slovník češtiny
  - <https://www.czechency.org/slovník/STYL>

Styl

- Chat GPT

Styl

- Chat GPT
- Mohl bys prosím napsat slovníkové heslo "styl" do výkladového slovníku? Heslo může mít jen dvě věty.
- „Styl je způsob, jakým se člověk nebo skupina lidí vyjadřuje v různých oblastech, jako jsou umění, móda nebo chování. Charakterizuje individuální nebo kolektivní přístup a formu, která je pro daný subjekt typická.“

Styl

- Chat GPT
- Mohl bys prosím napsat ještě jedno slovníkové heslo "styl" do výkladového slovníku? Toto heslo se musí týkat pojetí stylu v lingvistice. Heslo může mít jen dvě věty.
- „Styl v lingvistice označuje způsob vyjadřování v jazyce, který je ovlivněn situací, účelem a komunikačním záměrem mluvčího nebo pisatele. Rozlišují se různé styly, například formální, hovorový nebo odborný.“

Styl

- výběr a způsob využití prostředků a postupů
  - většinou s ohledem na určitý cíl

Jazykové chování & styl

- výběr a způsob využití **prostředků** a **postupů**

Jazykové chování & styl

- výběr a způsob využití **prostředků** a **postupů**
- jazykové prostředky?
- postupy?

Jazykové chování & styl

- výběr a způsob využití **prostředků** a **postupů**
- jazykové prostředky?
  - jazykové jednotky: hlásky, slova, fráze, klauze...
  - jejich vlastnosti: zvukové, gramatické, formální...
- postupy?

Jazykové chování & styl

- výběr a způsob využití **prostředků** a **postupů**
- jazykové prostředky?
  - jazykové jednotky: hlásky, slova, fráze, klauze...
  - jejich vlastnosti: zvukové, gramatické, formální...
- postupy?
  - kombinace a uspořádání jazykových prostředků

Jazykové chování & styl

- výběr a způsob využití **prostředků** a **postupů**
- jazykové prostředky?
  - jazykové jednotky: hlásky, slova, fráze, klauze...
  - jejich vlastnosti: zvukové, gramatické, formální...
- postupy?
  - kombinace a uspořádání jazykových prostředků
  - omezení?

Jazykové chování & styl

- výběr a způsob využití **prostředků** a **postupů**
- jazykové prostředky?
  - jazykové jednotky: hlásky, slova, fráze, klauze...
  - jejich vlastnosti: zvukové, gramatické, formální...
- postupy?
  - kombinace a uspořádání jazykových prostředků
  - omezení?
    - gramatika
    - kognitivní možnosti uživatelů
    - ...

Styl

- pokud se způsob výběru a uspořádání prostředků **opakuje** (s určitou pravděpodobností), můžeme vymezit určité stylové skupiny

Styl

- pokud se způsob výběru a uspořádání prostředků **opakuje** (s určitou pravděpodobností), můžeme vymezit určité stylové skupiny
- příklady?
  - nejazykové
  - jazykové

Styl

- pokud se způsob výběru a uspořádání prostředků **opakuje** (s určitou pravděpodobností), můžeme vymezit určité stylové skupiny
- příklady?
  - nejazykové
  - jazykové

Styl

- singulární styl

Styl

- singulární styl
  - jedinečný styl konkrétního díla

Styl

- singulární styl
  - jedinečný styl konkrétního díla
- idiolekt

Styl

- singulární styl
  - jedinečný styl konkrétního díla
- idiolekt
  - „soubor jazykových vyjadřovacích prostředků vlastních jednotlivci“
    - (NESČ)
  - autorství
  - forenzní lingvistika

Stylistika

Stylistika

- *The Routledge Handbook of Stylistics*
- "Stylistics, or 'literary linguistics' as it is sometimes called, is the study and **analysis of language and style in texts**; it is in particular, although not exclusively, engaged in the study and analysis of literary texts."
(Burke, 2023, p. 1)

Stylistika

- "Stylistics, or 'literary linguistics' as it is sometimes called, is the study and **analysis of language and style in texts**; it is in particular, although not exclusively, engaged in the study and analysis of literary texts."
(Burke, 2023, p. 1)
- "In this sense, analysing style means **looking systematically at the formal features of a text** and determining their functional significance for the interpretation of the text in question"
(Jeffries & McIntyre 2010, p. 1)

Stylistika

- "Stylistics, or 'literary linguistics' as it is sometimes called, is the study and **analysis of language and style in texts**; it is in particular, although not exclusively, engaged in the study and analysis of literary texts."
(Burke, 2023, p. 1)
- "In this sense, analysing style means **looking systematically at the formal features of a text and determining their functional significance** for the interpretation of the text in question"
(Jeffries & McIntyre 2010, p. 1)

Stylistika

- "Stylistics has been defined as a sub-discipline of linguistics that is concerned with the systematic analysis of style in language and **how this can vary according to such factors as, for example, genre, context, historical period and author**"
(Jeffries & McIntyre 2010, p. 1)

Stylistika

- "Stylistics has been defined as a sub-discipline of linguistics that is concerned with the systematic analysis of style in language and **how this can vary according to such factors as, for example, genre, context, historical period and author**"

(Jeffries & McIntyre 2010, p. 1)

- "Stylistics is best understood as the linguistic study of style [...] and how this **can be affected** by such **non-linguistic variables** as, for example, **genre, author, historical period**, and so on."

(McIntyre & Walker, 2022, p. 15)

Stylistika

nezávislá proměnná

závislá proměnná

autor

žánr

historické období

...

Stylistika

nezávislá proměnná

závislá proměnná

autor

žánr

historické období

...

(vybrané vlastnosti textu)

Metody

- kvalitativní

- kvantitativní

Metody

- kvalitativní
  - četba
  - interpretace

- subjektivita

- kvantitativní

Metody

- kvalitativní

- četba
- interpretace

- subjektivita

- kvantitativní

- kvantifikace pozorovaných jevů
- možnost stanovit míru efektu

- intersubjektivita

Metody – modelový příklad

- analýza specifičnosti slovníků daného autora
  - kvalitativní metody (?)
  - kvantitativní metody (?)

Cíle stylistiky

???

Cíle stylistiky

- „The aims of stylistic analysis are varied and reflect the rich range of approaches taken to all sorts of text-types and genres. This means that **it is not easy to narrowly define what the aims of all stylistic analysis will be.**“

(Jeffries & McIntyre 2010, p. 12)

Cíle stylistiky

- „The aims of stylistic analysis are varied and reflect the rich range of approaches taken to all sorts of text-types and genres. This means that **it is not easy to narrowly define what the aims of all stylistic analysis will be.**“

(Jeffries & McIntyre 2010, p. 12)

- dva základní přístupy
  - „bottom-up“
  - „top-down“

„Bottom-up“ přístup

- data-driven
- popis
- indukce
- generalizace
- „the impetus is to find out from the data what **patterns or features** of language make it **distinctive** or make it work in particular ways for the reader“
(Jeffries & McIntyre 2010, p. 12)
- heuristika

„Top-down“ přístup

- theory-driven
- fungování jazyka, srov. (Jeffries & McIntyre 2010, p. 13-14)
- hypotézy

„Top-down“ přístup

- theory-driven
- fungování jazyka, srov. (Jeffries & McIntyre 2010, p. 13-14)
- hypotézy
  - Kunderovy umělecké texty bude vykazovat větší slovní bohatství než texty Škvoreckého
  - tematická koncentrace bude vyšší v projevech komunistických prezidentů než v projevech demokratických prezidentů
- určování autorství

Stylistický výzkum

- empirismus

Stylistický výzkum

- empirismus
  - všechna tvrzení založena na datech (texty, korpusy)

Stylistický výzkum

- empirismus
  - všechna tvrzení založena na datech (texty, korpusy)
- intersubjektivita (resp. objektivita)

Stylistický výzkum

- empirismus
  - všechna tvrzení založena na datech (texty, korpusy)
- intersubjektivita (resp. objektivita)
  - nezávislost výsledku na osobě výzkumníka

Stylistický výzkum

- empirismus
  - všechna tvrzení založena na datech (texty, korpusy)
- intersubjektivita (resp. objektivita)
  - nezávislost výsledku na osobě výzkumníka
- replikovatelnost

Stylistický výzkum

- empirismus
  - všechna tvrzení založena na datech (texty, korpusy)
- intersubjektivita (resp. objektivita)
  - nezávislost výsledku na osobě výzkumníka
- replikovatelnost
  - na základě stejného postupu by různí badatelé měli dojít ke stejnému výsledku

Stylistický výzkum

- empirismus
  - všechna tvrzení založena na datech (texty, korpusy)
- intersubjektivita (resp. objektivita)
  - nezávislost výsledku na osobě výzkumníka
- replikovatelnost
  - na základě stejného postupu by různí badatelé měli dojít ke stejnému výsledku
- The aim for objectivity, then, is an attempt to produce falsifiable claims via replicable analytical methods, **in order to avoid making subjective assertions.**
(McIntyre & Walker, 2010, p. 129)
- dále srov 1.6 *Principles of stylistics* (Jeffries & McIntyre 2010)

Stylistický výzkum

- steam stylistics

Stylistický výzkum

- steam stylistics
- „The term was used in contrast to the more recent corpus or computational stylistic tradition, which relies on computer technology when engaging in linguistic analysis of texts“
(Gregoriou, 2023, p. 97)
- „It is, however, the analyst’s analysis and does not derive from others. It is a basic form of stylistic analysis. It is **steam stylistics**; stylistics by candle-light, stylistics before the age of electricity. It is an improvement on horse power but exists in a world relatively untroubled by subsequent developments in literary theory, before the advent of computer power and corpus stylistics or the subtleties of cognitive poetics. It is a naive practice. It requires, in pedagogic terms, quite a bit of practice to gain confidence in. It is not easy, especially for native speakers of a language to convert knowledge *of* the language into knowledge *about* the language. It is, however, a practice without the mastery of which no subsequent stylistic analysis can easily take place.“
(Carter 2010)

Stylistický výzkum

- v tomto předmětu pojetí stylistiky jako empirické vědy

Stylistický výzkum

- v tomto předmětu pojetí stylistiky jako empirické vědy

empirismus

Stylistický výzkum

- v tomto předmětu pojetí stylistiky jako empirické vědy

empirismus

intersubjektivita

Stylistický výzkum

- v tomto předmětu pojetí stylistiky jako empirické vědy

empirismus

intersubjektivita

replikovatelnost

Stylistický výzkum – empirický výzkum

- stylometrie
- korpusová stylistika
- kvantitativní textologie

Domácí úkol

- přečtěte texty ze složky du_01_texty
  - (cesta k souborům: Učební materiály/texty_ke_zpracovani/du_01_texty)
- otázky
  - jsou texty napsány různým stylem?
    - jestli ano, proč?
  - jakými výrazovými prostředky se dané texty liší?
  - daly by se ty texty zařadit do různých "stylů" tak, jak jste se o nich učili na střední škole?
  - mohl tyto texty napsat jeden autor?
    - pokud ano, proč?
    - pokud ne, proč?